

УДК 619:616:636,3

ВІДТВОРНА ЗДАТНІСТЬ КОРІВ МОЛОЧНИХ ГОСПОДАРСТВ ТА ПОКАЗНИКИ І ПРИЧИНИ У НИХ ПАТОЛОГІЧНИХ РОДІВ

Харенко М.І. д.вет.н., професор

Гребеник Н.П. к.вет.н., доцент

Рисліна Л.В. аспірант

Сумський національний аграрний університет

В роботі наведені інформативні та аналітичні дані щодо відтворної здатності корів молочних господарств з різною технологією їх утримання й показники та основні причини втрати ними відтворної функції, показники вибраковування корів і вводу первісток в основне стадо. В роботі також висвітлені показники та основні причини патологічних родів у корів, які впливають, як на показники інтенсивного використання корів у господарствах, так і на основні показники відтворення основного стада та показники вибраковування корів.

Ключові слова: відтворна здатність, основні показники відтворення, патологічні роди.

Постановка проблеми у загальному виді. Зростання основних показників відтворення корів в умовах молочних господарств України з урахуванням технології їх утримання залежить не тільки від збільшення кількості маточного поголів'я, а й від підвищення інтенсивності його використання, за рахунок зниження показників патологічних родів і післяродової патології та профілактики основних причинних факторів, які спричиняють цю акушерську патологію, а в майбутньому зумовлюють передчасне вибраковування корів з високою молочною продуктивністю, що негативно впливає на економіку таких господарств в цілому [1, 2, 3, 4, 5].

Зв'язок роботи з важливими науковими і практичними завданнями. Наукові дослідження проводилися згідно наукової тематики «Система комплексних заходів з профілактики і ліквідації неплідності і яловості корів і свиней» (№ № державної реєстрації-0108U005029 та 0114U001902) та перспективного плану досліджень з програмних питань відтворення великої рогатої худоби на кафедрі акушерства Сумського НАУ.

Мета досліджень. Проаналізувати основні показники відтворення корів у молочних господарствах за різних умов їх утримання та різної їх кількості протягом декількох років, встановивши взаємозалежність цих показників від основних причин і показників патологічних родів у корів в ці роки.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проводили у двох молочних господарствах Великописарівського району Сумської області: приватне сільськогосподарське підприємство СП «Суми-Агро» з поголів'ям 500 корів та приватне сільськогосподарське підприємство СП «Рассвет» з поголів'ям 220 корів. В обох господарствах застосовується прив'язно - зимове та прив'язно – літнє утримання корів. У СП «Рассвет» влітку корови випасаються на пасовищах. Дослідження проводили у 2013-2014 роках з використанням інформативної документації з питань відтворення та звітно-облікової документації зооветеринарної служби господарств, включаючи матеріали акушерської і

гінекологічної диспансеризації маточного поголів'я корів та різних звітів вищезгаданих господарств.

Результати досліджень. Результати досліджень наведені в таблицях 1, 2, і 3. Аналізуючи інформативні матеріали таблиці 1, необхідно відмітити, що показники запліднення корів і показники виходу телят на 100 корів у господарствах за два роки залишаються стабільно високими. Аналогічна ситуація простежується і з щорічними показниками вибраковування корів (у межах 25%) та показниками введення первісток в основне стадо (за 2 роки – 28% в СП «Суми-Агро» та 31 % в СП «Рассвет», відповідно). Приблизно на одному рівні в обох господарствах, за аналізуючий період, залишаються показники кількості ялових корів – 11,9% та 12,6% відповідно.

З таблиці 2 видно, що за два роки у СП «Суми-Агро» було вибракувано 242 корови(24,9%), в тому числі 7,85% корів з патологічними родами. Найбільша кількість корів у цьому господарстві була вибракувана з причин: анафродизія і німфоманія-11,57%; багаторазові і безрезультатні осіменіння – 15,7%; патологія післяродового періоду – 16,94% гінекологічна патологія – 14,87% та гіпо- і агалактія – 16,52% корів.

У СП «Рассвет» за 2 роки було вибракувано 105 голів корів (25,0%), в тому числі 9,52% корів з патологічними родами. Найбільша кількість корів у цьому господарстві була вибракувана з причин: анафродизія і німфоманія-16,19%; багаторазові і безрезультатні осіменіння – 20,0%; патологія післяродового періоду – 12,38% гінекологічна патологія – 10,47% та гіпо- і агалактія – 16,19% корів.

З таблиці 3 видно, що в СП «Суми-Агро» за два роки патологічні роди реєструвалися у 250 корів (28,9%), в тому числі у 32,8% корів патологічні роди були пов'язані із слабкими родовими силами та у 10,4% корів – з надмірними родовими силами, тобто, у порівнянні з іншими причинами, дані показники виявилися найвищими. Майже аналогічна ситуація спостерігалася і в СП «Рассвет». Із 74 корів (19,27%) з патологічними родами, показник слабких родових сил склав 20, 27%, а надмірних родових сил – 10,81%. Всі інші причини патологічних родів у корів в СП «Рассвет» практично, майже схожими, були подібними до показників в СП «Суми-Агро».

Висновки:

1. Незважаючи на різну кількість поголів'я корів (майже у два рази), при практично однакових умовах утримання маточного поголів'я, основні показники відтворення у господарствах залишаються високими і майже аналогічними.

2. Основні показники відтворення корів у господарствах, незалежно від технології їх утримання, знаходяться в прямій залежності від виникнення різноманітної акушерської патології під час вагітності, родів і післяродового періоду.

3. З причин патологічних родів у господарствах за аналізуючи роки вибраковується від 7,85% до 9,52% корів основного дійного стада, що негативно впливає як на основні показники відтворення, так і на показники молочної продуктивності.

4. Найбільші і вагомі причини, у молочних господарствах, які спричиняють патологічні роди у корів є – слабкі родові сили (від 20,27% до 32,8% випадків) та надмірні родові сили (від 10,4% до 10,8% випадків), що слід вважати основними причинами передчасного вибраковування маточного поголів'я та зниження показників інтенсивності його використання.

Таблиця 1

Основні показники відтворення корів у господарствах за 2013-2014 роки.

Госпо- дарство	Ро- ки	Показники відтворення																
		Наявн. телиць парув. віку на 01.01. (гол.)	Наявн.к орів на 01.01. (гол)	Отрима но живих телят (гол.)	Випадків мертво народже них		Абортів		Вибуло тільних з різних причин		% заплід нення	Отрима но телят на 100 корів (гол.)	Залишилися яловими		Вибракувано всього корів з різні причин		Введено первісток в основне стадо	
					к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%			к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
СП «Суми- Агро»	2013	147	470	434	3	0,6	4	0,9	4	0,9	95	97	55	11,7	117	24,9	147	31,3
	2014	125	500	423	5	1,0	5	1,0	6	1,2	93	96	61	12,2	125	25,0	125	25,0
	За 2 роки	272	970	857	8	0,82	9	0,92	10	1,03	94	96	116	11,9	242	24,9	272	28,0
СП «Рассве т»	2013	70	200	184	3	1,5	1	0,5	4	2,0	92	95	28	14,0	50	25,0	70	35,0
	2014	60	220	195	2	0,9	-	-	3	1,4	95	97	25	11,4	55	25,0	60	27,3
	За 2 роки	130	420	379	5	1,2	1	0,2	7	1,7	93	96	53	12,6	105	25,0	130	31,0

Таблиця 2

Показники і причини втрати відтворної здатності та вибраковки корів за 2013-2014 роки

Господарство	Роки	Вибракувано корів всього з різних причин		у тому числі з причин:																	
				За віком		Анафродизія і німфоманія		Багаторазові і безрезультатні осіменіння		Патологія вагітності		Патологія родів		Патологія післяродового періоду		Гінекологічна патологія		Гіпо- і агалактія +мастит		інші	
		к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
СП «Суми-Агро»	2013	117	24,9	9	7,69	13	11,1	16	13,67	5	4,27	9	7,69	22	18,8	20	17,09	18	15,38	5	4,27
	2014	125	25,0	10	8,0	15	12,0	22	17,6	7	5,6	10	8,0	19	15,2	16	12,8	22	17,6	4	3,2
	За 2 роки	242	24,9	19	7,85	28	11,57	38	15,7	12	4,95	19	7,85	41	16,94	36	14,87	40	16,52	9	3,71
СП «Рассвет»	2013	50	25,0	3	6,0	10	20,0	11	22,0	2	4,0	4	8,0	5	10,0	6	12,0	7	14,0	2	4,0
	2014	55	25,0	4	7,27	7	14,0	10	18,18	2	3,63	6	10,9	8	14,54	5	9,09	10	18,18	3	5,45
	За 2 роки	105	25,0	7	6,66	17	16,19	21	20,0	4	3,8	10	9,52	13	12,38	11	10,47	17	16,19	5	4,76
За 2 роки по двох господарствах		347	25,0	26	7,49	45	12,96	59	17,0	16	4,6	29	8,35	54	15,56	47	13,54	57	16,42	14	4,03

Таблиця 3

Показники і причини патологічних родів у корів за 2013 – 2014 роки

Господарство	роки	отелилось корів всього (гол)	з них дали двійні і більше телят		корів з патологічними родами		у тому числі:																											
							слабкі родові сили	надмірні родові сили	вузькість родових шляхів						неправильне взаємодія плоду і родових шляхів	багатоплідність		крупноплідність		виродливості плоду	сухі роди		затримка посліду		інше									
									тазу		шийки матки		піхви і вульви																					
									к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%													к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31				
СП «Суми-Агро»	2013	437	10	2,28	100	22,88	37	37,0	10	10,0	9	9,0	3	3,0	2	2,0	8	8,0	10	10,0	9	9,0	1	1,0	2	2,0	7	7,0	2	2,0				
	2014	428	9	2,1	150	35,04	45	30,0	16	10,66	14	9,33	8	5,33	6	4,0	16	10,66	9	6,0	15	10,0	-	-	6	4,0	10	6,66	5	3,33				
За 2 роки		865	19	2,19	250	28,9	82	32,8	26	10,4	23	9,2	11	4,4	8	3,2	24	9,6	19	7,6	24	9,6	1	0,4	8	3,2	17	6,8	7	2,8				
СП «Рассвет»	2013	187	2	1,01	34	18,18	8	23,52	4	11,76	3	8,82	1	2,94	2	5,88	4	11,76	2	5,88	4	11,76	-	-	2	5,88	4	11,76	-	-				
	2014	197	2	1,01	40	20,3	7	17,5	4	10,0	4	10,0	3	7,5	2	5,0	4	10,0	2	5,0	6	15,0	-	-	3	7,5	4	10,0	1	2,5				
За 2 роки		384	4	1,04	74	19,27	15	20,27	8	10,81	7	9,45	4	5,4	4	5,4	8	10,81	4	5,4	10	13,51	-	-	5	6,75	8	10,81	1	1,35				
За два роки по 2-х госп.		1249	23	1,84	324	25,94	97	29,93	34	10,49	30	9,25	15	4,62	12	3,7	32	9,87	23	7,09	34	10,49	1	0,3	13	4,01	25	7,71	8	2,46				

Бібліографічний список

1. Вечтомов В.Я. Довідник з ветеринарного акушерства / Вечтомов В.Я., Ушкалов В.О., Стегній Б.Т., Макеев В.Ф. и др. - Харків, 2004. – 154с.
2. Калиновський Г.М. Фізіологія та патологія розмноження великої рогатої худоби. Навчальний посібник / Калиновський Г.М., Яблонський В.А., Хомин С.П., Любецький В.Й., Пелехатий М.С., Харута Г.Г., Кошевий В.П., Харенко М.І. та ін. - Житомир, 2014. – 420с.
3. Кошовий В.П. Акушерсько - гінекологічна патологія у корів. Навчальний посібник. - Харків, 2004. – 156с.
4. Яблонський В.А. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології / За редакцією В.А.Яблонського та С.П.Хомина. - Вінниця: Нова книга, 2006. – 592с.
5. Никитин В.Я. Практикум по акушерству, гинекологии и биотехнике размножения животных / В.Я. Никитин, М.Г. Миролубов, В.П. Гончаров и др. – М.: Колос, 2004. – 208с.

ВОСПРОИЗВОДИТЕЛЬНАЯ СПОСОБНОСТЬ КОРОВ МОЛОЧНЫХ ХОЗЯЙСТВ, ПОКАЗАТЕЛИ И ПРИЧИНЫ У НИХ ПАТОЛОГИЧЕСКИХ РОДОВ

Харенко Н.И. д.вет.н., профессор Сумский НАУ

Гребеник Н.П. к.вет.н., доцент Сумский НАУ

Рыслина Л.В. аспирант Сумский НАУ

В работе наведены информативные и аналитические данные по воспроизводительной способности коров молочных хозяйств с разной технологией их содержания, показатели и основные причины потери ими воспроизводительной функции, показатели выбраковки и ввода первотелок в основное стадо. В работе также освещены показатели и основные причины патологических родов у коров, которые влияют как на показатели интенсивного использования коров в хозяйствах, так и на основные показатели воспроизводства основного стада и показатели выбраковки коров.

Ключевые слова: воспроизводительная способность, основные показатели воспроизводства, патологические роды.

REPRODUCTIVE ABILITY ON COWS OF DAIRY FARMS AND INDICATORS AND THE REASONS OF THE PATHOLOGICAL PERTURI

Kharenko N.I., d.vet.n., Professor Sumy NAU

Grebenik N.P. k.vet.n., Associate Professor, Sumy NAU

Risla L. V. graduate student, Sumy NAU

In this work we present an informative and analytical data on the reproductive capacity in cows of dairy farms with different technology in their content and indicators and the main reasons for the loss of reproductive function, indicators of culling cows and input heifers in the main herd. Indicators and the main causes of abnormal labor in cows, which influences the performance of the intensive use of cows in farms, and the main indicators of the reproduction of the herd and indicators culling cows are in the research.

Key words: reproductive ability, the main indicators of reproduction, pathological childbirth.